

Kristinehamns kommun
fredric.norlin@kristinehamn.se

2017-11-21

Dnr 400-2016:6992

Rector
lars.reinholdsson@kristinehamn.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av garanterad
undervisningstid i gymnasieskolan vid Brogårds-
gymnasiet i Kristinehamns kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av garanterad undervisningstid i gymnasieskolan. Syftet är att granska skolhuvudmäns och skolors arbete med att se till att elevers faktiskt genomförda undervisningstid når upp till minst den garanterade undervisningstiden¹. Granskningen är avgränsad till fyra nationella gymnasieprogram; två högskoleförberedande program (naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet) och två yrkesprogram (el- och energiprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet). Varje skola behöver inte ha alla fyra gymnasieprogram, men minst ett av de högskoleförberedande programmen och ett av yrkesprogrammen.

Granskningens syfte besvaras genom nedanstående frågeställningar:

1. Hur arbetar huvudman och rektor för att skapa tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid?
2. Utifrån vilka överväganden och med vilka marginaler planeras och schemaläggs elevernas undervisningstid så att de får minst den garanterade undervisningstiden?
3. I vilken utsträckning sker en regelbunden uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid under terminen?
4. Kompenseras eleverna för undervisning som inte genomförs?

Granskningen genomförs i 25 gymnasieskolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Brogårdsgymnasiet, i Kristinehamns kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Brogårdsgymnasiet den 24 och 25 oktober 2017. Besöket genomfördes av Magnus Jonasson och Mirzet Tursunovic. Intervjuer med elever, schemaläggare, lärare, rektor och representanter för huvudmannen har genomförts.

Brogårdsgymnasiet är en kommunal gymnasieskola i Kristinehamns kommun. På skolenheten finns tre av de gymnasieprogram som är aktuella för granskningen; naturvetenskaps-, samhällsvetenskaps- och el- och energiprogrammet. Enligt uppgift från rektorns verksamhetsredogörelse går läsåret 2017/18 totalt 58 elever på naturvetenskapsprogrammet, 87 elever på samhällsvetenskapsprogrammet och 48 elever på el- och energiprogrammet.

¹ Enligt 16 kap. 16 § skollagen har elever på yrkesprogram rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på högskoleförberedande program har rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter redovisas de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat och bedömt som mest prioriterade inom ramen för granskningen följt av en motivering. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens och rektorns arbete med att se till att elevers faktiskt genomförda undervisningstid når upp till minst den garanterade undervisningstiden fungerar väl i flera avseenden, men behöver utvecklas inom ett par områden.

Verksamheten har en god beredskap för att kompensera eleverna för utebliven undervisning. Utöver den garanterade undervisningstid eleverna har rätt till görs ett överutlägg av undervisningstid. Alla elever har även tillgång till schemalagd studiehandledning och stöd varje vecka. Samtliga undervisande lärare är schemalagda dessa positioner för att ge eleverna tillgång till ett aktivt lärarstöd. Undervisningstiden schemaläggs på ett sådant sätt att det inte förekommer några schemakrockar och att det finns pauser mellan lektioner så att elever hinner förflytta sig. Sammantaget finns det goda förutsättningar och marginaler till att kompensera eleverna för den eventuella undervisning som uteblir.

Varken huvudmannen eller rektorn har dock inte klargjort vad som ingår i undervisningstiden. Det finns därmed inte någon samsyn mellan huvudmannen, rektorn och lärare kring begreppet undervisningstid. Av granskningen framkommer exempelvis att det finns olika uppfattningar om det är undervisning om eleverna får arbeta på egen hand och lärarna inte är tillgängliga för stöd om eleverna skulle behöva det.

Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen att huvudmannen och rektorn inte följer upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Elevernas frånvaro följs upp men skolan genomför inte någon uppföljning av den genomförda undervisningstiden. Då undervisningstiden inte redovisas saknar huvudmannen och rektorn faktisk kunskap om någon elev riskerar att inte få sin garanterade undervisningstid.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

Tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid

- Huvudmannen och rektorn behöver klargöra vad som ska ingå i elevernas garanterade undervisningstid. I arbetet med att klargöra detta behöver huvudmannen och rektorn arbeta för att det skapas en samsyn inom och mellan alla led (huvudman–rektor–lärare) kring vad som räknas som undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte har klargjort vad som ingår i elevernas garanterade undervisningstid och att det saknas en tydlighet och samsyn inom och mellan olika nivåer (huvudmannen–rektor–lärare) kring vad som ryms inom begreppet undervisningstid. Huvudmannen, rektorn och lärarna har delvis olika uppfattningar om vad som räknas som undervisningstid.

I granskningen framkommer att det varken från huvudmannens eller rektorns sida finns några riktlinjer om vad som ska anses ingå i undervisningstiden. Dessutom framkommer av granskningen att det på skolenheten finns skilda uppfattningar om hur begreppet "lärarledd undervisning" ska tolkas. Enligt skollagen är undervisning sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden. Av förarbetena till skollagen framgår att formuleringen "under ledning av lärare" inte nödvändigtvis innebär att en lärare måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte har säkerställt att nationella prov inte genomförs inom den garanterade undervisningstiden. Av granskningen framkommer att nationella prov på Brogårdsgymnasiet räknas

som undervisningstid vilket inte är förenligt med Skolinspektionens ställningstagande. Enligt Skolinspektionens ska det utöver den garanterade undervisningstiden avsättas tid för nationella prov², studiebesök, praktik m.m.³

Uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid

- Huvudmannen och rektorn behöver kontinuerligt följa upp och redovisa vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna vidta åtgärder i tid om undervisningstiden behöver utökas och för att kunna redovisa att varje elev får den undervisning som eleven har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte kontinuerligt följer upp och redovisar vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts och erbjudits eleverna. Huvudmannen saknar rutiner för att redovisa om varje elev fått minst sin garanterade undervisningstid. Enligt skollagen ska varje huvudman på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Motsvarande planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska ske av rektor på skolenhetsnivå.⁴ Av förarbeten framgår att skolhuvudmännen har en skyldighet att följa upp och att kunna redovisa att varje elev får den undervisning som han/hon har rätt till.⁵

Elevernas frånvaro följs upp av rektorn och lärarna men det genomförs inte någon regelbunden uppföljning av elevernas faktiskt genomförda undervisningstid vare sig av huvudmannen eller rektorn. Uppföljningarna kan dock visa om det finns eventuella mönster i elevernas frånvaro, exempelvis viss dag eller schemaspositioner som eleven är mer vanligt frånvarande från än andra. Genom uppföljningen går det att se i vilken omfattning eleverna går miste om undervisningstid. Vare sig huvudmannen eller rektorn har därmed försäkrat

² Skolinspektionens ställningstagande är att nationella prov ligger utanför den garanterade undervisningstiden men att andra prov som läraren använder i undervisningen, det vill säga prov med mer formativt syfte, anses ligga inom undervisningstiden.

³ Prop. 1990/91:85 *Växa med kunskaper - om gymnasieskolan och vuxenutbildningen* s.95 f.

⁴ 4 kap. 3–6 §§ skollagen.

⁵ Prop. 1997/98:169 *Gymnasieskola i utveckling – kvalitet och likvärdighet*, s. 29. Se även betänkandet från *Gymnasieutredningen*, där framhålls bl.a. att uppföljning av undervisningstiden är en förutsättning för att kunna redovisa vilken tid som faktiskt har erbjudits eleverna. Redovisningen bör göras kontinuerligt, exempelvis i samband med avslutande av kurs. Av utredningen framgår vidare att den undervisningstid som eleven erbjudits inte behöver innebära samma sak som vilken undervisning eleven faktiskt deltagit i. Uppföljning av elevers frånvaro kan därmed inte ersätta uppföljning av den faktiska undervisning som har genomförts (SOU 2016:77 *Betänkande av Gymnasieutredningen*, s. 684).

sig om att det som beslutats och planerats för eleverna verkligen blir den faktiskt genomförda undervisningstiden.

Av gymnasieförordningen framgår att huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid.⁶ Granskningen visar att det inte finns några rutiner för att göra denna redovisning. Varken huvudmannen eller rektorn kan redovisa om varje elev fått sin garanterade undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn saknar tydliga riktlinjer för hur den faktiskt genomförda undervisningstiden ska registreras. En noggrann registrering är en förutsättning för att kunna följa upp den faktiskt genomförda undervisningstiden. Detta för att kunna vidta åtgärder i tid om undervisningstiden behöver utökas allt i syfte att försäkra sig om att varje elev får sin rätt till garanterad undervisningstid tillgodosedd.

Uppföljning

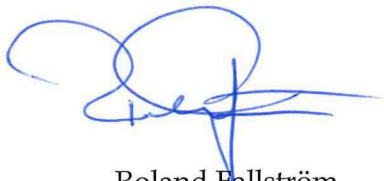
Huvudmannen ska senast den **20 januari 2018** inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske. Se bilaga 1.

Därefter ska huvudmannen dessutom senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av vilka åtgärder som faktiskt vidtagits. Se bilaga 2. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

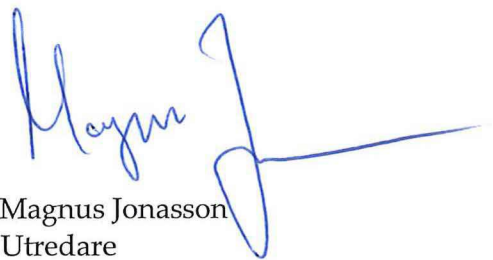
Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 40315 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:6992) i de handlingar som sänds in.

⁶ 4 kap. 22 § gymnasieförordningen.

På Skolinspektionens vägnar



Roland Fallström
Enhetschef



Magnus Jonasson
Utreddare

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/garanteradundervisningstid>

Bilaga 1**Mall för huvudmannens plan för åtgärder**

Huvudmannen ska senast **20 januari 2018** inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske.

Utvecklingsområde 1: Huvudmannen och rektorn behöver klargöra vad som ska ingå i elevernas garanterade undervisningstid. I arbetet med att klargöra detta behöver huvudmannen och rektorn arbeta för att det skapas en samsyn inom och mellan alla led (huvudman–rektor–lärare) kring vad som räknas som undervisningstid.	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:
Utvecklingsområde 2: Huvudmannen och rektorn behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna vidta åtgärder i tid om undervisningstiden behöver utökas och för att kunna redovisa att varje elev får den undervisning som hen har rätt till.	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:

Skolinspektionen

9 (11)

--	--

Bilaga 2**Mall för huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder**

Huvudmannen ska senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av hur man arbetat för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna redovisning bör innehålla information om vilka åtgärder som vidtagits och vilken effekt de gett. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Utvecklingsområde 1: Huvudmannen och rektorn behöver klargöra vad som ska ingå i elevernas garanterade undervisningstid. I arbetet med att klargöra detta behöver huvudmannen och rektorn arbeta för att det skapas en samsyn inom och mellan alla led (huvudman–rektor–lärare) kring vad som räknas som undervisningstid.

Åtgärder som vidtagits samt dess effekter:

Utvecklingsområde 2: Huvudmannen och rektorn behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna vidta åtgärder i tid om undervisningstiden behöver utökas och för att kunna redovisa att varje elev får den undervisning som hen har rätt till.

Åtgärder som vidtagits samt dess effekter:
